Tento plán vznikl v rámci projektu Centra pro komunitní práci střední Čechy „Komunitní plán města Mnichovo Hradiště a spádových obcí“, který je podpořen z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

KOMUNITNÍ PLÁN SOCIÁLNÍCH A NÁVAZNÝCH SLUŽEB

MĚSTA MNICHOVO HRADIŠTĚ A SPÁDOVÝCH OBCÍ

2013 - 2017

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST
PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

OBSAH

1. Úvodní slovo 3

2. Průběh plánování sociálních a návazných služeb v Mnichově Hradišti a spádovém území 4
2.1. Organizační struktura procesu plánování sociálních služeb v Mnichově Hradišti a spádovém území 5
2.2. Harmonogram aktualizace plánu 8
2.3. Zapojení veřejnosti do aktualizace 8
2.4. Vyhodnocení platného plánu 9

3. Obecná charakteristika ORP Mnichovo Hradiště 11
3.1. Charakteristika ORP 11
3.2. Struktura obyvatel ORP Mnichovo Hradiště 13
3.2.1. Vývoj počtu obyvatel 13
3.2.2. Vývoj obyvatelstva obcí SO ORP Mnichovo Hradiště 14

4. Analýza poskytovatelů sociálních a návazných služeb poskytovaných na území ORP Mnichovo Hradiště – shrnutí 18

5. Analýza potřeb cílové skupiny osob se zdravotním postižením žijících na území ORP Mnichovo Hradiště 20

6. Analýza potřeb cílové skupiny senioři 23

7. Analýza potřeb cílové skupiny - rodiny s dětmi v obtížné životní situaci 25

8. Analýza potřeb cílové skupiny děti a mládež 28

9. Prioritní oblasti se zaměřením na sociální a návaznou oblast 32

10. Způsob monitoringu a vyhodnocování platného plánu 35

11. Přílohy 36

1. Úvodní slovo

Komunitní plán sociálních a návazných služeb města Mnichovo Hradiště a spádových obcí na období 2013 – 2017 byl realizován ve spolupráci s Centrem pro komunitní práci střední Čechy.

Cílem projektu bylo podpořit a udržet stávající sociální služby na území Mnichova Hradiště a jeho spádových obcí. Na základě dostupných informací byly zpracovány analýzy mapující aktuální stav v místní sociální oblasti. Byla realizována četná setkání s cílovými skupinami poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb.

V rámci projektu byl vydán přehledný katalog poskytovatelů sociálních a návazných služeb, který nabízí rychlou a snadnou orientaci v tom, kdo, kde a jak Vám může pomoci.

Dalším výstupem je nový webový portál www.socialnisluzbyvmh.cz, který umožňuje rychlý přístup k základním informacím o jednotlivých službách, které budou pravidelně aktualizovány.

Závěrem bych ráda poděkovala všem spolupracujících organizacím a jednotlivcům z řad veřejnosti, kteří s námi aktivně spolupracovali a projektu se účastnili. Velké poděkování patří také partnerovi projektu Centru pro komunitní práci střední Čechy, který zajišťoval metodické vedení celého procesu.

Bc. Jitka Altmanová vedoucí

vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví města Mnichovo Hradiště

2. Průběh plánování sociálních a návazných služeb v Mnichově Hradišti a spádovém území

V roce 2007 – 2008 město Mnichovo Hradiště zpracovalo první komunitní plán sociálních služeb (dále KPSS). Jednalo se o plán, který byl na období 2008 – 2012 a zahrnoval pouze samotné město Mnichovo Hradiště.

V srpnu 2011 se město Mnichovo Hradiště společně s Centrem pro komunitní práci střední Čechy rozhodlo získat finanční podporu z Evropského sociálního fondu, Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Podaná žádost byla úspěšná a v období od dubna 2012 do listopadu 2013 byla realizována aktualizace Komunitního plánu a jeho rozšíření na celé spádové území města – obec s rozšířenou působností.

Jak je výše uvedeno, hlavním cílem projektu bylo podpořit udržení procesů plánování dostupnosti sociálních služeb na území města Mnichovo Hradiště a jeho rozšíření na spádové území. Základem projektu, a potažmo celého procesu, byla a je spolupráce všech účastníků jednotlivých cílových skupin, tj. uživatelů, zadavatelů, poskytovatelů sociálních a návazných služeb a dotčené veřejnosti, dále byly zapojeny i orgány veřejné správy.

Konkrétně se jednalo o tyto aktivity:

- aktualizovat analytické podklady a zaměřit se na cílové skupiny, na které jsme se v minulém plánu nezaměřili,
- monitoring a vyhodnocení plánu platného v období 2008 – 2013,
- zpracovat aktualizace KPSS města a spádového území,
- nastavení pravidel pro vyhodnocování plnění,
- zpracování tištěného katalogu poskytovatelů sociálních a návazných služeb.

Specifické cíle projektu byly:

- zapojení široké veřejnosti,
- iniciace pracovních skupin v celém území,
- nastavení systému kontinuálního sběru informací o potřebách občanů.

2.1. Organizační struktura procesu plánování sociálních služeb v Mnichově Hradišti a spádovém území

GARANT PROCESU KPSS

Garantem procesu komunitního plánování sociálních služeb v Mnichově Hradišti je **vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví**, která zprostředkovává tok informací mezi volenými orgány města, koordinační skupinou a dalšími subjekty procesu KPSS a současně poskytuje konzultace, data a připravuje materiály pro volené orgány města související s KPSS.
V průběhu aktualizace byla vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Vladimíra Michalová a od 1. října 2012 Bc. Jitka Altmanová.

METODIK PROCESU KPSS

Metodik procesu komunitního plánování sociálních služeb celý proces metodicky vede, doporučuje metodickou správnost jednotlivých kroků v procesu a zajišťuje odborné informace pro další členy týmu. V průběhu aktualizace bylo metodické vedení zajištěno Centrem pro komunitní práci střední Čechy, v zastoupení Bc. Martinou Macurovou.

KOORDINÁTOR/KA KPSS

Koordinací procesu je pověřen/a Koordinátor/ka komunitního plánování sociálních služeb. Koordinátor/ka je manažerská výkonná role v rámci procesu KPSS. Má na starosti zajištění hladkého průběhu procesu, tj. činnost, která uvádí do vzájemného souladu řešení jednotlivých úkolů, personální a časové možnosti jednotlivých členů týmu.

Koordinace předpokládá dobrou znalost místních podmínek a vyžaduje přehled o naplánovaných úkolech a termínech plnění, souvislostech mezi nimi a míře rozpracovanosti úkolů. V průběhu aktualizace byly koordinátorkami Bc. Barbora Havránková a Petra Štěpová.

Konkrétně tato pozice zajišťuje:

- aktualizaci a koordinaci procesu KPSS a koordinaci plnění komunitního plánu, má přehled o všech aktivitách procesu,
- každodenní činnost spojenou s KPSS, běžné administrativní práce, zpracování zápisů, archivaci materiálů,
- organizaci formování pracovních skupin, setkávání pracovních skupin a koordinační skupiny,
- přípravu aktualizace katalogu poskytovatelů sociálních služeb,
- organizaci veřejného projednání a propagační akce, zpracování zprávy o naplňování plánu,
- spolupráci s metodikem komunitního plánování.

KOORDINAČNÍ SKUPINA

Koordinační skupina je zastřešujícím orgánem komunitního plánování sociálních služeb. Je složená ze zástupců uživatelů, poskytovatelů sociálních a návazných služeb, zadavatele a dalších dotčených subjektů. Úkolem a pravomocí této skupiny je řídit proces komunitního plánování. Koordinační skupina schvaluje všechny důležité kroky a dokumenty, které jsou v procesu KPSS realizovány či připraveny. Je odpovědná za zapojení veřejnosti, uživatelů, poskytovatelů a zadavatelů, proto se v maximálním možném počtu účastní důležitých aktivit procesu.
Jednání koordinační skupiny se účastní hosté, zejména odborníci a zástupci zainteresovaných subjektů, koordinátor/ka, příp. metodik.

Koordinační skupina:

- je zodpovědná za proces KPSS a naplňuje principy a hodnoty komunitního plánování,
- stanovuje cíle a priority procesu KPSS,
- funguje na principu rovného postavení všech členů,
- schází se dle potřeby, obvykle jednou za tři měsíce, nejméně však dvakrát do roka,
- zajišťuje koordinaci celého procesu společně s koordinátorem/kou,
- přenos informací z koordinační skupiny zabezpečuje Odbor sociálních věcí a zdravotnictví,
- monitoruje postup realizace projektu, navrhuje a připomínkuje výsledky a náměty pracovních skupin.

Členové koordinační skupiny k 30. listopadu 2013

Bc. Jitka Altmanová	vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví
Mgr. Lucie Beranová	ZŠ Mnichovo Hradiště
Mgr. Jiří Bína	místostarosta města Mnichovo Hradiště
Lenka Kočišová	sociální péče, kurátor pro dospělé
Alena Košková	sociální péče, veřejný opatrovník
Bc. Soňa Košková	sociálně právní ochrana dětí, kurátor pro děti a mládež
Jana Marešová	důchodkyně Klášter Hradiště nad Jizerou
Mgr. Josef Mlčoch	ředitel Domova Pod Skalami Kurovodice
Vladimíra Michalová	bývalá vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví
František Ouředník	zastupitel města Mnichovo Hradiště
Mgr. Drahomíra Reslová	veřejnost

PRACOVNÍ SKUPINY

V rámci místního partnerství se vytvářejí a mění pracovní skupiny dle potřeby. V pracovních skupinách jsou zastoupeni poskytovatelé sociálních a návazných služeb, uživatelé, veřejnost a zadavatel, jsou otevřené všem aktivním zájemcům.

Úkolem pracovní skupiny je:

- komunikace a zapojování veřejnosti,
- zjišťování potřeb, sběr možných podkladů,
- navrhování zdrojů pro zajištění aktivit a jednotlivých opatření, které jsou stanoveny v realizačním plánu,
- kontrola plnění úkolů z minulého jednání,
- rozpracování cílů do opatření a aktivit,
- navrhování finančního zajištění stanovených aktivit,
- návrh realizačního plánu.

2.2. Harmonogram aktualizace plánu

Název aktivity	2012												2013										
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Zajištění koordinace a řízení projektu																							
Zpracování analytické části I.																							
Zpracování analytické části II. - analýzy vytipovaných cílových skupin																							
Zavedení systému kontinuálního sběru dat																							
Podpora poradenství v rámci celého území																							
Zpracování dokumentu KPSS Mnichovo Hradiště a spádových obcí																							
Realizace workshopů vedoucích ke zkvalitnění procesu																							
Zpracování tištěného katalogu poskytovatelů sociálních a návazných služeb																							
Zapojení uživatelů sociálních služeb																							

2.3. Zapojení veřejnosti do aktualizace

V rámci projektu byla zapojena veřejnost na různých úrovních. Konkrétně se jednalo o zapojení:

- poskytovatelů sociálních služeb,
- poskytovatelů návazných služeb,
- uživatelů různých druhů sociálních služeb,
- zaměstnanců městského úřadu,
- dotčené veřejnosti,
- dalších odborníků,
- politiků.

Zapojení veřejnosti probíhalo různými způsoby:

- setkání pracovních skupin,
  - pracovní skupina se zaměřením na seniory
  - pracovní skupina se zaměřením na OZP (osoby se zdravotním postižením)
  - pracovní skupina se zaměřením na rodinu, děti a mládež
- v rámci analýz potřeb formou rozhovorů, dotazníků, setkávání,
- připomínkování dokumentů.

Proběhlo zhruba 60 různých forem setkání (pracovní skupiny, setkání se starosty spádových obcí, individuální schůzky s poskytovateli, individuální schůzky s dětmi, mládeží, pečujícími, rodiči s dětmi, osobami se zdravotním postižením apod.).

Celkem se jednalo o cca 560 zapojených osob.

2.4. Vyhodnocení platného plánu

První kroky směřovaly k monitoringu a vyhodnocení platného plánu. Vyhodnocení bylo zpracováváno v dubnu až prosinci 2012.

Podkladem pro vyhodnocení bylo:

- informace od pracovníků Odboru sociálních věcí a zdravotnictví města Mnichovo Hradiště,
- rozhovory s poskytovateli sociálních a návazných služeb,
- setkání pracovních skupin v období září – prosinec 2012,
- studium dostupných strategických dokumentů města Mnichovo Hradiště.

Vyhodnocení se věnovalo pouze naplněnosti či nenaplněnosti schválených aktivit, nevěnovalo se dopadu, kvalitě a efektivitě služeb.

Zpracované vyhodnocení vycházelo z reálného průběhu procesu plánování v předešlých letech a ze způsobu jeho zpracování v letech 2007 – 2008.

Limity zpracovaného materiálu:

- platný plán Mnichova Hradiště nerealizoval pravidelný monitoring a vyhodnocování platného plánu,
- s dokumentem zpracovaným v roce 2008 město dál nepracovalo, nenavazují žádné materiály typu akční plán apod.,
- v letech 2008 – 2012 (do dubna) neproběhla setkání občanů/pracovních skupin,
- naplňování schváleného dokumentu vycházelo z aktuálních možností jednotlivých aktérů, ne vždy propojených se schváleným plánem,
- plán z roku 2008 zahrnuje velké množství aktivit mimo registrované sociální služby, vyhodnocení této oblasti se v tomto dokumentu nevěnujeme,
- u jednotlivých aktivit nejsou nastavené jasné a měřitelné výstupy, tím je jejich vyhodnocení ztíženo.

Podrobně je vyhodnocení uvedeno v Příloze č. 1.

3. Obecná charakteristika ORP Mnichovo Hradiště

Správní obvod obce s rozšířenou působností Mnichovo Hradiště je tvořen územím následujících obcí:

Bílá Hlína, Boseň, Branžež, Březina, Dolní Krupá, Horní Bukovina, Chocnějovice, Jivina, Klášter Hradiště nad Jizerou, Kněžmost, Koryta, Loukov, Loukovec, Mnichovo Hradiště, Mohelnice nad Jizerou, Mukařov, Neveklovice, Ptýrov, Rokytá, Sezemice, Strážiště, Žďár.

Obrázek č. 1: *Mapa správního obvodu ORP Mnichovo Hradiště. Zdroj: ČSÚ – Správa ČSÚ Středočeského kraje.*

3.1. Charakteristika ORP

Správní obvod Mnichovo Hradiště se nachází v nejsevernější části Středočeského kraje, na hranicích s kraji Libereckým a Královéhradeckým. V rámci Středočeského kraje sousedí pouze s ORP Mladá Boleslav. V minulosti byl součástí bývalého okresu Mladá Boleslav. Obvod leží na rozhraní Severočeské tabule pahorkatinného rázu a rovinaté Středočeské tabule. Nejvyšší nadmořské výšky dosahuje vrch Mužský (463 m n.m.). Územím protéká od severovýchodu k jihozápadu řeka Jizera, která obvod rozděluje podobně jako rychlostní silnice R10, která jej protíná ve stejném směru přibližně ve dvou třetinách jeho délky tak, že větší část, včetně města Mnichovo Hradiště, leží směrem na severozápad od R10 a menší na jihovýchod.

Obvod patří k nejmenším ve Středočeském kraji. Vykazuje 5. nejmenší rozlohu (21 251 ha) a

v roce 2011 měl druhý nejnižší počet obyvatel (16 361)[1]. Tvoří ho 22 obcí, z nichž pouze Mnichovo Hradiště má statut města. Zde také sídlí pověřený obecní úřad.

Počet obyvatel od roku 1961 postupně klesal. Pokles pokračoval i v 90. letech, což ovlivňovaly nepříznivé charakteristiky přirozené měny v podobě druhé nejnižší průměrné hrubé míry porodnosti v rámci Středočeského kraje. To se odrazilo také v ne příliš příznivé věkové struktuře obyvatelstva, která patří spíše k těm starším v kraji. Osmý nejnižší počet živě narozených na 1000 obyvatel (11) a osmý nejvyšší podíl nejstaršího obyvatelstva v roce 2010 způsobily sedmý nejvyšší index stáří (111,9) a pátý nejvyšší průměrný věk (41,2 let)[2]. Jak je však zřejmé z následujících kapitol, v letech 2003 až 2010 se nepříznivý trend poklesu počtu obyvatel obrátil a jejich počet začal mírně narůstat, a to především důsledkem migrace. Záporná hodnota přirozeného přírůstku obyvatel se udržela až do roku 2010, kdy byl poprvé počet narozených v ORP Mnichovo Hradiště nepatrně vyšší než počet zemřelých.

Tabulka č. 1: *Základní charakteristiky ORP Mnichovo Hradiště a jejich srovnání s okolními správními obvody včetně těch, které leží mimo území Středočeského kraje.*

k 31. 12. 2011	Počet					Výměra v ha	Podíl v %		
	obcí	částí obcí	katastrů	obyva-tel	jednotek v RES		zemědělské půdy	lesních pozemků	zastavě-ných ploch
Mnichovo Hradiště	22	76	46	16 361	3 643	21 251	60,8	29,2	1,7
sousední ORP:									
Mladá Boleslav	98	190	151	106 455	24 534	81 033	63,4	25,3	2,1
Turnov	37	140	59	32 544	-	24 711	62,4	26,2	2
Česká Lípa	41	158	114	76 623	-	87 205	40,2	46	1,5
Liberec	28	171	111	140 749	-	57 833	46,5	41,5	2,2
Jičín	48	106	83	31 458	-	30 678	-	-	-

Zdroj: ČSÚ – Krajské správy ČSÚ Středočeského, Libereckého a Královéhradeckého kraje. Některé údaje se nepodařilo zjistit.

Jak je patrné z Tabulky č. 1, ORP Mnichovo Hradiště patří k nejmenším nejen v rámci Středočeského kraje, ale je také nejmenší mezi všemi správními obvody ORP, s nimiž bezprostředně sousedí. Platí to ve všech sledovaných charakteristikách. Největší ze sousedících obvodů, Mladá Boleslav a samotné město Mladá Boleslav, tvoří pro ORP Mnichovo Hradiště přirozené centrum. Obě města – Mnichovo Hradiště a Mladá Boleslav –

[1]Menší počet obyvatel má jen SO ORP Votice.

[2]Zdroj: Webové stránky ČSÚ – Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj. (http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/2116_so_orp_mnichovo_hradiste)

jsou od sebe vzdáleny po silnici pouze necelých 17 kilometrů a spojuje je nejen zmíněná rychlostní silnice R10, ale také pravidelné autobusové a železniční spojení. Mladá Boleslav je centrem nejen průmyslu, ale také obchodu a kulturního a společenského života regionu. Jedná se rovněž o bývalé okresní město, a tudíž je v něm i z minulosti soustředěno více institucí – zdravotnických zařízení, vzdělávacích institucí, sociálních služeb a podobně.

Ekonomika ORP Mnichovo Hradiště je založena na průmyslu. Mnichovohradišťsko je i v tomto ohledu napojeno na sousední mladoboleslavský obvod s rozvinutým automobilovým průmyslem, což ovlivňuje rovněž socio-ekonomickou strukturu regionu. Nejvýznamnějším zaměstnavatelem je v Mnichově Hradišti Behr Czech s.r.o., firma vyrábějící díly a příslušenství pro motorová vozidla. Dalším významným zaměstnavatelem je KAUTEX TEXTRON BOHEMIA s.r.o. Kněžmost, produkující výrobky z plastu. V Mnichově Hradišti sídlí také jeden z výrobních závodů společnosti Kofola vyrábějící nealkoholické nápoje. Zaměstnanost v průmyslu je 3. nejvyšší v kraji, stejně jako podíl ekonomicky aktivních v zaměstnaneckém stavu. Míra nezaměstnanosti je v současnosti relativně nízká (5,8 % v roce 2011), naopak negativním jevem je vysoký podíl nezaměstnaných starších 50 let (28,7 % v roce 2011). Obvod vykazuje v rámci Středočeského kraje nejvyšší podíl denně vyjíždějících zaměstnaných osob. Významný je také nejvyšší podíl ekonomických subjektů působících v odvětví ubytování a stravování, patrně v souvislosti s tím, že obvod svou částí spadá do turisticky atraktivního regionu Českého ráje.

Intenzita bytové výstavby je mírně podprůměrná, byty v bytových domech se staví pouze minimálně. To odpovídá jednomu z nejvyšších podílů bytů v rodinných domech v kraji. Obvod vyniká také vysokým podílem neobydleného bytového fondu.

3.2. Struktura obyvatel ORP Mnichovo Hradiště

3.2.1. Vývoj počtu obyvatel

Do roku 2002 měl vývoj počtu obyvatel ORP Mnichovo Hradiště mírně sestupnou tendenci. V letech 2003 až 2010 docházelo k pozvolnému nárůstu (v řádu desítek až stovek obyvatel ročně), celkový nárůst za toto období činil 1 126 obyvatel, tj. 7,4 %. V roce 2011, za který je k dispozici poslední dostupná informace o počtu obyvatel, došlo opět k mírnému poklesu (z 16 411 na 16 333, čili o 78 obyvatel). Zda se jedná o počátek nového sestupného trendu, však bude patrné až s odstupem několika let.

Graf č. 1: *Vývoj počtu obyvatel ORP Mnichovo Hradiště v letech 2001 až 2011 (k 31.12).*

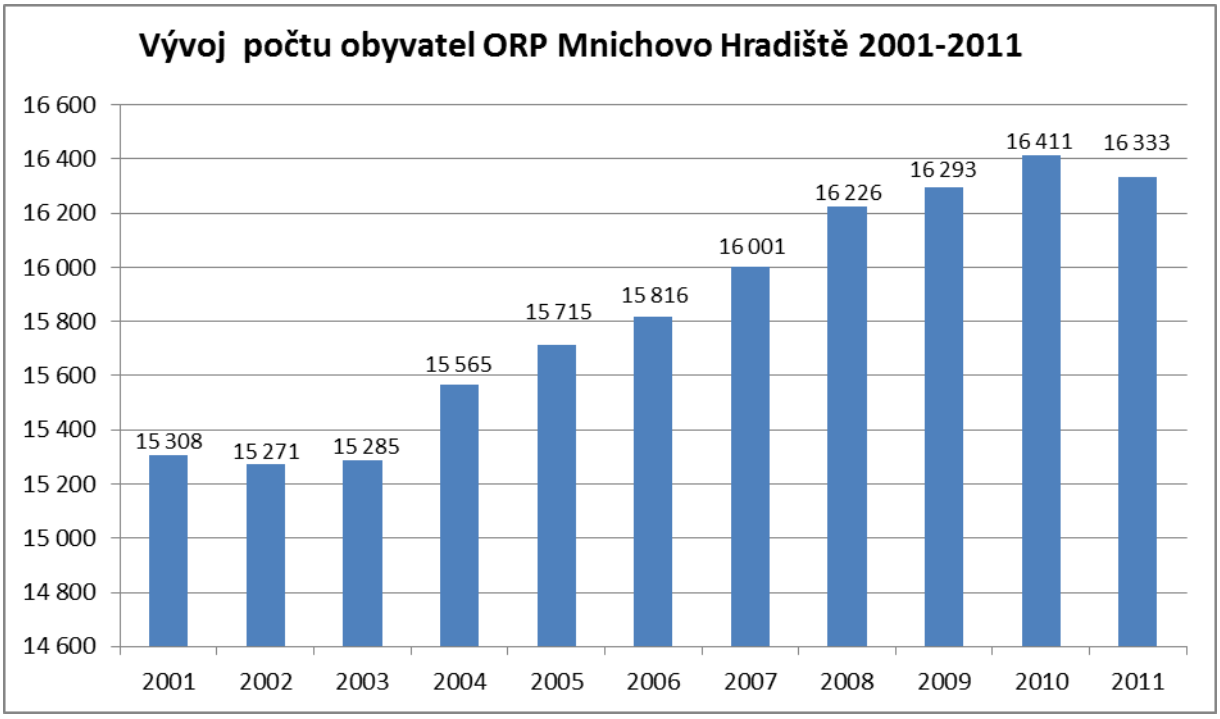

Zdroj: ČSÚ – Databáze demografických informací o obcích ČR.

3.2.2. Vývoj obyvatelstva obcí SO ORP Mnichovo Hradiště

Jak již bylo zmíněno, ve správním území ORP Mnichovo Hradiště se nachází celkem 22 obcí. Jak je patrné z Tabulky č. 2, v roce 2002 spadalo nejvíce těchto obcí do kategorie sídel s méně než dvěma sty obyvateli (11). Druhé nejvyšší zastoupení měly obce s počtem obyvatel od 200 do 499 (7). Mezi roky 2002 a 2011 došlo k přesunu tří obcí spadajících původně do první kategorie o úroveň výše, což znamená, že ve třech původně malých obcích přesáhl počet obyvatel hranici dvou set. V současné době jsou tedy nejčastěji zastoupenou kategorií obcí v ORP obce s více než 199 a méně než 500 obyvateli (10). Jak je vidět z Tabulky č. 3, svědčí to o tom, že se některé malé obce postupně rozrostly (konkrétně hranici dvou set obyvatel překročily Branžež, Dolní Krupá a Ptýrov, hranici jednoho sta obyvatel obec Bílá Hlína). Naopak hranici 500 obyvatel, která je, stejně jako hranice 200 obyvatel, důležitá z hlediska koeficientů pro rozpočtové určení daní a tudíž pro další rozvoj obcí, mezi sledovanými roky nově nepřekročila žádná obec. Některé obce se k ní pouze více přiblížily – například Boseň (448) nebo Jivina (451). Více než 499 obyvatel mají v ORP Mnichovo Hradiště stabilně pouze čtyři obce. Do kategorie 500 až 999 obyvatel spadá obec Klášter Hradiště nad Jizerou (884 obyvatel v roce 2011), do kategorie 1 000 až 4 999 patří obce Kněžmost a Žďár (1 890, respektive 1 257 obyvatel v roce 2011). Jediná obec, město Mnichovo Hradiště, se svými 8 320 obyvateli se nachází v kategorii nad 5 000 a pod 20 000 obyvatel.

Tabulka č. 2: *Vývoj rozložení velikostních skupin obcí z hlediska počtu obyvatel ve správním obvodu ORP Mnichovo Hradiště.*

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkový počet obcí v SÚ ORP	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
Počet obyvatel obce										
Méně než 199	11	11	11	10	10	10	9	9	8	8
200 - 499	7	7	7	8	8	8	9	9	10	10
500 - 999	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1 000 - 4 999	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5 000 - 19 999	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20 000 - 49 999	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Více než 50 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ – Demografická ročenka správních obvodů ORP 2002-2011

Tabulka č. 3: *Vývoj počtu obyvatel ORP Mnichovo Hradiště, včetně údajů za jednotlivé obce správního obvodu v letech 2001-2011 (k 31.12.).*

k 31.12.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkem	15 308	15 271	15 285	15 565	15 715	15 816	16 001	16 226	16 293	16 411	16 333
Z toho:											
Bílá Hlína	98	93	97	100	108	105	101	104	107	114	117
Boseň	419	421	434	446	448	449	419	421	434	446	448
Branžež	196	205	213	221	214	212	212	213	215	216	213
Březina	341	342	352	362	380	388	390	388	384	388	385
Dolní Krupá	163	184	174	183	178	188	190	212	220	225	222
Horní Bukovina	200	200	206	205	210	212	212	210	233	225	240
Chocnějovice	395	390	399	405	407	410	412	407	408	412	418
Jivina	400	404	409	412	423	429	431	427	435	451	451
Klášter Hradiště nad Jizerou	656	660	658	683	713	744	782	845	863	873	884
Kněžmost	1 520	1490	1470	1616	1648	1 633	1 661	1735	1774	1837	1890
Koryta	88	88	93	93	95	85	88	93	93	95	85
Loukov	179	167	163	158	157	149	149	153	157	161	152
Loukovec	270	260	264	259	254	259	257	275	277	273	262
MNICHOVO HRADIŠTĚ	8 397	8382	8368	8380	8411	8 481	8 575	8589	8507	8439	8320
Mohelnice nad Jizerou	69	68	67	68	67	73	73	76	74	75	96
Mukařov	168	166	162	172	177	172	175	181	178	173	172
Neveklovice	37	37	38	45	45	43	45	43	46	48	58
Ptýrov	154	159	163	171	177	173	170	177	199	211	221
Rokytá	190	190	189	195	200	208	224	223	227	229	235
Sezemice	104	103	99	101	102	107	109	111	113	166	111
Strážiště	95	88	86	83	95	94	94	97	100	102	96
Žďár	1 169	1174	1181	1207	1206	1 202	1 232	1246	1249	1252	1257

Zdroj: ČSÚ – Databáze demografických informací o obcích ČR

Jak je patrné z výše uvedené Tabulky č. 3, zatímco řadě obcí počet obyvatel během sledovaného období narůstal, a byly tudíž nositeli celkového populačního nárůstu ORP Mnichovo Hradiště, jiným obcím naopak počet obyvatel klesal. Příklady můžeme najít na obou koncích velikostního spektra. Mezi nejmenšími obcemi klesl počet obyvatel například obcím Koryta nebo Loukov, z o něco větších obcí podobný jev potkal například Loukovec. Pokles počtu obyvatel se nevyhnul ani největšímu sídlu v regionu, městu Mnichovo Hradiště, jemuž se v konečném součtu mezi roky 2001 a 2011 snížil počet obyvatel z 8 397 na 8 320. Není to tak velké číslo, znamená však, že hlavním hybatelem populačního růstu byly menší obce. To je patrné také z Grafu č. 2, který srovnává vývoj populace města Mnichovo Hradiště a ostatních obcí spádového území ORP Mnichovo Hradiště. Vidíme z něj, že zatímco samotné město Mnichovo Hradiště dosáhlo největšího nárůstu počtu obyvatel v roce 2008, kdy činil nárůst oproti výchozímu roku 2001 pouze 192 obyvatel, tj. něco přes 2 procenta, v následujících letech byl tento nárůst smazán a město se v roce 2011 dostalo přibližně na 99 procent svého stavu z roku 2001. Naopak ostatní obce v součtu rostly soustavně po celé sledované období a celkový nárůst v nich činí 1 102 obyvatel, což znamená, že se dostaly na 116 procent svého výchozího stavu. Samozřejmě platí, co bylo uvedeno výše, a sice že jsou v rámci tohoto vývoje velké rozdíly mezi jednotlivými obcemi.

Graf č. 2: *Vývoj počtu obyvatel ORP Mnichovo Hradiště v letech 2001 až 2011 (k 31.12) s odlišením města Mnichovo Hradiště a okolního spádového území ORP Mnichovo Hradiště.*

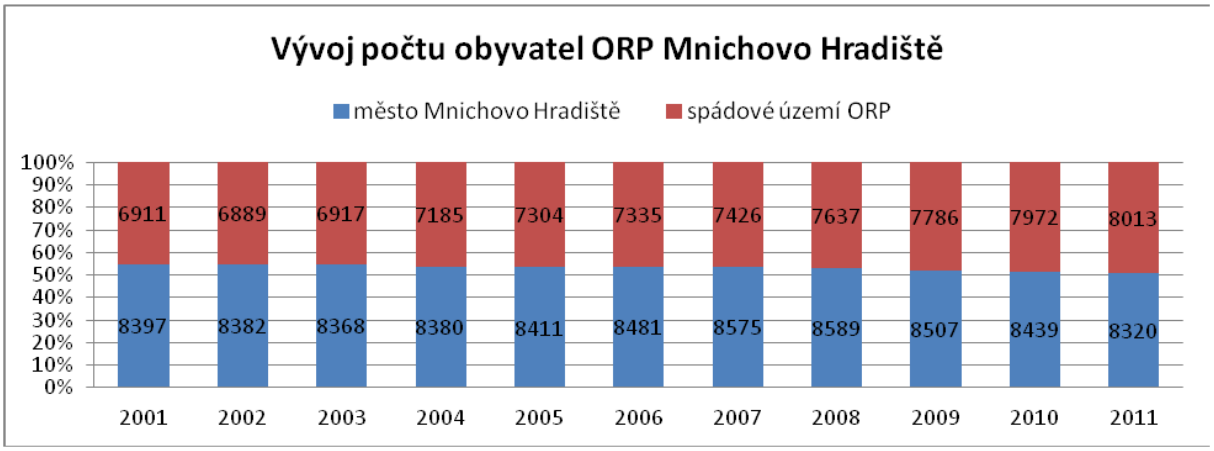

Zdroj: ČSÚ – Databáze demografických informací o obcích ČR.

V relativních číslech jev znamená, že podíl obyvatel obcí spádového území ORP Mnichovo Hradiště vůči podílu obyvatel města Mnichovo Hradiště v letech 2001 až 2011 setrvale rostl. Zatímco v roce 2001 tvořili obyvatelé spádových obcí 45,1 % obyvatel správního obvodu ORP Mnichovo Hradiště, v roce 2011 tvořili již 49,1 %. Úměrně tomu se snížil podíl obyvatel Mnichova Hradiště z 54,9 % (2001) na 50,9 % (2011).

Podrobnější údaje jsou uvedené v Sociálně demografické analýze města Mnichovo Hradiště a spádového území v Příloze č. 2.

4. Analýza poskytovatelů sociálních a návazných služeb poskytovaných na území ORP Mnichovo Hradiště – shrnutí

Prvotním zdrojem pro námi získané statistické informace se stal Registr poskytovatelů sociálních služeb. Tato data jsme pak následně konfrontovali s kvantitativními údaji zjištěnými v průběhu šetření.[3] Pro popisnou analýzu situace v regionu, která je tématem třetí kapitoly této zprávy, byla použita kvalitativní metoda sběru dat[4] - individuální hloubkové rozhovory. Kombinace kvantitativního a kvalitativního přístupu ke zpracování dané problematiky byla zvolena na základě konzultací sociologa, odborníků na sociální služby, metodiků plánování a zástupců města Mnichovo Hradiště.

Naším cílem bylo oslovit poskytovatele, kteří poskytují sociální služby pro obyvatele ORP Mnichovo Hradiště, což se ukázalo jako velmi náročné, jelikož na území působí nejen poskytovatelé se sídlem v dané lokalitě, ale také poskytovatelé, kteří v regionu nesídlí a svou územní působností přesahují i vyšší územní celky, například okres Mladá Boleslav či Středočeský kraj. Výběr oslovených poskytovatelů byl proto předem velmi pečlivě konzultován se zástupci města Mnichovo Hradiště.

V průběhu šetření se tak podařilo oslovit zástupce většiny organizací, které pro obyvatele ORP Mnichovo Hradiště zajišťují sociální služby. Na základě předem schváleného diskusního plánu bylo realizováno 9 hloubkových rozhovorů, následně telefonicky či elektronicky bylo kontaktováno 12 poskytovatelů sociálních služeb a požádáno o doplňující informace o poskytovaných sociálních službách. Šetření probíhalo v květnu až srpnu 2012.

Pociťované problémy regionu vyplývající z realizovaného šetření

- **Absence různých typů zařízení a služeb či jejich nedostatečná kapacita**
    - služby v oblasti psychologického a psychiatrického poradenství,
    - psychiatrická ambulance pro děti,
    - psychologická poradna pro předškolní děti,
    - psychologické rodinné poradenství,
    - psychiatrická ambulance pro osoby závislé,
    - služby v oblasti poradenství,
    - finanční poradenství (nejbližší poradna zadluženosti je v Litoměřicích),
    - sociální služby v oblasti bydlení,
    - chráněné bydlení, podporované bydlení,
    - azylová lůžka,
    - odlehčovací pobytová služba.

[3] Oslovení poskytovatelé byli požádáni o kontrolu a doplnění údajů o svých sociálních službách v námi předvyplněných elektronických dotaznících.

[4] V sociálních vědách pojem kvalitativní výzkum označuje výzkum, který se zaměřuje na to, jak jednotlivci a skupiny nahlížejí, chápou a interpretují svět. V tomto konkrétním případě tedy analyzujeme, jak poskytovatelé působící v regionu subjektivně vnímají místní situaci v oblasti sociálních služeb.

- Absence sociálních služeb následné péče (služeb podporujících resocializaci, služeb podporujících osamostatnění klientů pobytových zařízení)
    - Chráněné bydlení, podporované bydlení.
    - Podporované zaměstnávání.
    - Program prostupného bydlení.
- Nedostatečná informovanost obyvatel o nabízených sociálních službách a jejich možnostech.
- Nedostatečná komunikace mezi samotnými poskytovateli sociálních služeb.
- Nízká míra zájmu obyvatel o volnočasové aktivity (seniorů/mladých rodin).

V regionu se neřeší problematika

- Osoby bez přístřeší (není aktuální).
- Problematika Romů (není aktuální).
- Děti a mládež ze sociálně slabých rodin (doporučujeme ověřit).
- Problematika sociálně slabých rodin/problematika sociálně slabých seniorů (doporučujeme ověřit).
- Osoby, které se navracejí z výkonu trestu/ústavních pobytů/léčeben (k řešení).
- Pečující osoby (k řešení, např. pobytové odlehčovací služby).

Plná verze analýzy je v Příloze č. 3.

5. Analýza potřeb cílové skupiny osob se zdravotním postižením žijících na území ORP Mnichovo Hradiště

Vzhledem k tématu analýzy byly pro toto šetření použity kvalitativní výzkumné metody, respektive dvě techniky kvalitativního výzkumu, a to individuální hloubkové rozhovory a moderované skupinové diskuse, tzv. „focus groups“, s osobami pečujícími. Základní osnova rozhovoru a diskuse byla strukturována tak, aby byly získány všechny požadované informace k podrobné analýze dané problematiky.

Individuální hloubkové rozhovory byly vedeny s předem vybranými respondenty kvalifikovanou moderátorkou, realizátorkou šetření. Délka jednotlivých rozhovorů se pohybovala v rozmezí 50 - 70 minut. Metoda individuálního rozhovoru nám umožnila dotknout se i citlivějších témat. Zároveň nehrozilo, že respondent bude ovlivněn názory jiných účastníků šetření.

Počet celkem: 6

- **Specifikace respondentů dle vztahu k sociálním službám:**
  - 6 uživatelů sociálních služeb
- **Specifikace dle bydliště:**
  - 5 obyvatelů města Mnichovo Hradiště
  - 1 obyvatel přilehlé obce
- **Specifikace dle typu postižení[5]:**
  - osoby s tělesným postižením
  - osoby se smyslovým postižením (zrakové, sluchové)
  - osoby s duševním a psychickým postižením
  - osoby s civilizačními chorobami
- **Specifikace dle pohlaví:**
  - 4 ženy
  - 2 muži
- **Ve všech případech byla u rozhovoru přítomna osoba pečující.**

Skupinové diskuse („focus groups“) byly 1,5 hodinové řízené diskuse vedené kvalifikovanou moderátorkou, realizátorkou šetření.

Počet celkem: 2

  - s pečujícími osobami (rodinnými příslušníky)
  - s poskytovateli sociálních služeb
- **Počet a specifikace účastníků skupinových diskusí:**
  - 4 pečující osoby, které využívají sociální služby
  - 4 osoby z řad poskytovatelů sociálních služeb
- **Skupinové diskuse obsahovaly tato témata:**
  - problematiku osob s mentálním postižením
  - problematiku osob s tělesným postižením
  - problematiku osob se smyslovým postižením (zrakové, sluchové)
  - problematiku osob s duševním a psychickým postižením
  - problematiku osob s autismem
  - problematiku osob s civilizačními chorobami

[5] Počty osob v rámci jednotlivých druhů postižení neuvádíme, protože u všech respondentů se jednalo o kombinace různých zdravotních postižení.

Závěry analýzy k dalšímu řešení

Oblast informovanosti:

- důraz na kvalitu sociálního poradenství,
- provázanost informací mezi poskytovateli, uživateli a zadavateli sociálních služeb (např. pravidelná setkávání prostřednictvím procesu komunitního plánování),
- podpora svépomocných rodičovských skupin (zprostředkování kontaktů na rodiny s podobnými problémy),
- spolupráce s komunitami pečujících rodin,
- podpora informovanosti lékařů (lékaři jako první komunikují s rodiči, seznamují je s diagnózou, měli by tedy umět v těchto situacích podat i první informace o možné pomoci, a to nejen té léčebné).

Oblast školství:

- podpora integrace dětí se zdravotním postižením do běžných škol (bezbariérovost, školení pedagogů, spolupráce pedagogů apod.),
- problematika práce osobní asistence v práci asistenta pedagoga.

Oblast zaměstnanosti

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Mnichovo Hradiště:

- systematické poradenství a podpora osob se zdravotním postižením,
- publicita aktivit Asociace zaměstnavatelů zdravotně postižených České republiky,
- podpora poskytovatelů sociálních služeb z oblasti podporovaného zaměstnávání,
- podpora sociálního podnikání,
- komunikace s potencionálními zaměstnavateli osob se zdravotním postižením,
- systematické poradenství a podpora osob pečujících.

Úřad práce - Kontaktní pracoviště Mnichovo Hradiště:

- motivace osob se zdravotním postižením k vyhledávání práce,
- důraz na pracovní rehabilitaci,
- podpora práce z domova,
- podpora osob pečujících.

Poskytovatelé sociálních služeb:

- podpora sociálních dovedností osob se zdravotním postižením,
- nácvik pracovních návyků,
- kvalitní sociální poradenství.

Možnosti na trhu práce:

- placené zaměstnání v běžném pracovním prostředí – chráněná pracovní místa,
- sociálně terapeutické dílny,
- podpora zaměstnanosti pečujících osob (zkrácené úvazky, práce z domova).

Oblast bydlení:

- zvážit potřebu bezbariérových malometrážních bytů pro osoby s tělesným postižením mimo Dům s pečovatelskou službou,
- navázat úzkou spolupráci s poskytovateli, kteří na daném území poskytují sociální služby chráněného bydlení, a podporovat samostatné bydlení (možnosti spolupráce ve formě využití nemovitostí města, zvážit úpravu nájemních podmínek pro poskytovatele sociálních služeb v oblasti bydlení apod.).

Oblast sociálních služeb:

- důraz na dostatečnou nabídku odlehčovacích sociálních služeb,
- na základě konkrétních požadavků pečujících rodin zvážit ve spolupráci s poskytovateli podobných sociálních služeb zřízení denního stacionáře pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením,
- na základě konkrétních požadavků pečujících rodin zvážit ve spolupráci s poskytovateli podobných sociálních služeb vybudování nové, případně rozšíření stávající, sociálně terapeutické dílny,
- zmapovat zájem o vícegenerační sociální služby (např. ve formě chráněného bydlení, pobytového zařízení apod.),
- spolupráce poskytovatelů sociálních služeb s komunitami pečujících rodin.

Oblast bezbariérovosti města:

- úprava veřejných prostranství a budov,
- podpora místních provozovatelů kulturních a restauračních zařízení v architektonických úpravách,
- zajistit konzultace odpovědného pracovníka stavebního úřadu o problematice bezbariérovosti s osobami se zdravotním postižením.

Plná verze analýzy je v Příloze č. 4.

6. Analýza potřeb cílové skupiny senioři

Vzhledem k tématu analýzy byly pro toto šetření použity kvalitativní výzkumné metody. Byly použity dvě techniky kvalitativního výzkumu, a to individuální hloubkové rozhovory se seniory a moderovaná skupinová diskuse, tzv. „focus groups“, s osobami pečujícími. Základní osnova rozhovoru a diskuse byly strukturovány tak, aby byly získány všechny požadované informace k podrobné analýze dané problematiky.

Individuální hloubkové rozhovory byly vedeny s předem vybranými respondenty kvalifikovanou moderátorkou, realizátorkou šetření. Délka jednotlivých rozhovorů se pohybovala v rozmezí 50 - 70 minut. Metoda individuálního rozhovoru nám umožnila dotknout se i citlivějších témat, nehrozilo také, že respondent bude ovlivněn názory jiných účastníků šetření.

Počet celkem: 10

- **Specifikace respondentů dle vztahu k sociálním službám:**
  - 8 uživatelů sociálních služeb
  - 2 neuživatelé sociálních služeb
- **Specifikace respondentů dle bydliště:**
  - 6 obyvatelů města Mnichovo Hradiště
  - 4 obyvatelé přilehlých obcí
- **Specifikace respondentů dle pohlaví:**
  - 7 žen
  - 3 muži
- **Ve dvou případech byla u rozhovoru se seniorem přítomna také osoba pečující.**

Skupinová diskuse („focus groups“) je řízená diskuse, v délce 1,5 hodiny, vedená kvalifikovanou moderátorkou, realizátorkou šetření.

- **Specifikace respondentů dle vztahu k sociálním službám:**
  - 2 pečující osoby, které využívají sociální služby
  - 2 pečující osoby, které zvažují využívat sociální služby v rámci péče o své blízké
- **Specifikace respondentů dle bydliště:**
  - 3 obyvatelé města Mnichovo Hradiště
  - 1 obyvatel přilehlé obce
- **Specifikace respondentů dle pohlaví:**
  - 1 žena
  - 3 muži

Závěry a doporučení vyplývající z analýzy potřeb u cílové skupiny senioři

- V obecném povědomí české společnosti stále převládá názor, že za péči o své stárnoucí rodiče jsou zodpovědné především jejich děti, které jim tím tak vyjadřují svou vděčnost a lásku. Přesto si však většina seniorů přeje co nejdéle zachovat své soukromí a na svých dětech alespoň částečnou nezávislost.
- U seniorů převládá jednoznačná preference setrvání ve své vlastní domácnosti, a to za pomoci rodiny či sociálních pracovníků. Z těchto důvodů považujeme za velmi důležité podporovat život seniorů především v jejich přirozeném prostředí prostřednictvím terénních sociálních a zdravotních služeb.
- V této souvislosti je nutné se zabývat i bytovou problematikou. Právě kvalita, vybavení a uzpůsobení bytu má přímý dopad na to, jak dlouho v něm bude moci senior žít a zachovat si tak svou nezávislost. Lidé by měli pochopit, že s blížícím se důchodovým věkem je nutné myslet v předstihu na své stáří a připravit se na něj v prvé řadě v souvislosti s bydlením.
- Pokud je pak region i dostatečně pokryt terénními sociálními službami, do pobytových zařízení sociálních služeb senioři odcházejí až v momentě, kdy jejich zdravotní stav vyžaduje 24 hodinovou péči.
- Pokud se o seniora rozhodne starat jeho rodina, nesmíme zapomínat na význam odlehčovacích služeb.
- Na druhou stranu je potřebné zajistit nezbytné kapacity pobytových zařízení s 24 hodinovou péčí. Pobytové služby by však měly být poskytovány pouze seniorům, kteří se ocitli díky svému zdravotnímu stavu v situaci, kdy již není možné, aby dále setrvávali v domácím prostředí.

Prioritní oblasti k řešení:

Senioři

- Podpora sociálních, zdravotních a návazných služeb poskytovaných seniorům v domácím prostředí v rámci celého území.
- Důraz na prevenci osamění seniorů, tedy udržení a rozvoj společenských kontaktů seniorů žijících v domácím prostředí (nejen v souvislosti se zachováním služby, ale i s ohledem na kvalitu personálu, služby apod.).
- Zvyšovat pocit bezpečí seniorů v domácím prostředí, např. prostřednictvím možnosti tísňové péče, 24 hodinového dohledu v domě s pečovatelskou službou apod.
- Podpora osvětových aktivit v souvislosti s možnostmi pomoci seniorům v domácím prostředí, a to nejenom v Mnichově Hradišti, ale i v celém ORP .

Osoby pečující

- Podpora osob pečujících v oblasti informovanosti (zviditelnění služeb sociálního poradenství pro pečující osoby).
- Podpora odlehčovacích služeb.

Zdravotnické služby

- Dobrá lokalizace zdravotnických zařízení, včetně možnosti parkování.
- Bezbariérové přístupy do zdravotnických zařízení.
- Vhodný přístup poskytovatelů zdravotních služeb k seniorům, zlepšení komunikačních dovedností apod.
- Podpora terénních zdravotních služeb.

Plná verze analýzy je v Příloze č. 4.

7. Analýza potřeb cílové skupiny - rodiny s dětmi v obtížné životní situaci

Šetření se zaměřilo na sociálně slabé rodiny s nezletilými dětmi, které jsou v péči OSPOD[6] MěÚ Mnichovo Hradiště. Jelikož ne všichni klienti OSPOD deklarují potřeby sociálních služeb či jiných forem pomoci, zaměřili jsme se v rámci našeho šetření především na **problémy sociálně slabých rodin v těžkých životních situacích.**

Pracovnice Odboru sociálních věcí a zdravotnictví pravidelně tyto rodiny doma navštěvují. Dohlížejí tak na zabezpečení péče o dítě, zajištění vhodného prostředí a výživy. Dále spolupracují se školou, lékaři a dalšími organizacemi, ve kterých se dítě pohybuje.

Jedná se o rodiny, které jsou přímo ohrožené sociálním vyloučením. Přestože se s tímto termínem setkáváme především v souvislosti s romskou populací, šetření potvrdilo, že sociální vyloučení se vyskytuje napříč celou společností a právě v současné době, v době hospodářské krize spojené s vyšší nezaměstnaností a nárůstem chudoby, nabývá na aktuálnosti.

Následující podkapitoly shrnují zjištění, které vyplynuly z průběhu šetření. Tato rekapitulace je tedy určena především k další diskusi, nejedná se o obecné závěry.

Hlavní zjištění šetření ve vztahu k práci OSPOD

- Z šetření vyplynulo, že OSPOD je prvním a nejdůležitějším kontaktním místem pro všechny sledované rodiny, a to nejen v souvislosti s péčí o dítě, ale také v souvislosti s ostatními problémy, do kterých se tyto rodiny dostávají.
- Pracovnice OSPOD mohou velmi často jako první ovlivnit problémovou situaci v rodině.
- Jelikož se ale jedná o komplexní problematiku, kterou pracovnice OSPOD samy nemohou obsáhnout, musí spolupracovat s ostatními partnery – tedy s předškolními a školními zařízeními, komisí bytovou a rozvoje bydlení, zástupci samosprávy města, pediatry, úřadem práce a s neziskovými organizacemi působícími v regionu.
- Klíčový je tak nejen zájem a osobní zainteresovanost pracovnic OSPOD, ale i jejich přehled o službách určených sociálně slabým rodinám s dětmi, a v neposlední řadě dostupné služby – návazné i sociální.
- Důležitou náplní práce OSPOD je poradenství a zprostředkovávání nejrůznějších služeb ve smyslu přímého kontaktování klienta s poskytovateli sociálních služeb a služeb návazných. Práce sociálních pracovnic však nekončí pouhým předáním kontaktů, rodiny potřebují i dohled nad tím, jak s kontakty, případně informacemi, naložily.
- Po zmapování situace v regionu se ukázalo, že přestože se pracovnice OSPOD snaží využívat preventivních a poradenských služeb neziskových subjektů působících v regionu a spolupracovat s nimi, velmi často nastává situace, kdy svým klientům adekvátní pomoc nabídnout nedokáží.

[6] Orgán sociálně-právní ochrany dětí. V rámci odboru sociálních věcí a zdravotnictví na úseku sociálně právní ochrany dětí pracují 3 zaměstnankyně, přičemž jedna zároveň vykonává činnosti kurátora pro děti a mládež.

- Mimo poradenství je v souvislosti se zkoumaným tématem také důležitá ze strany sociálního odboru depistáž, tedy aktivní vyhledávání rodin s dětmi, které vyžadují pomoc. Tato depistáž může probíhat ve spolupráci se školami, případně s pediatry v regionu.

Potřeby sledovaných rodin a navrhovaná řešení

Potřeba individuálního přístupu

- Ke každé rodině je třeba přistupovat individuálně.

Navrhovaná řešení:

- Navázání blízkého a důvěrného vztahu s rodinou, hlubší proniknutí do problému prostřednictvím sociální práce.

Potřeba zvýšení finanční gramotnosti sledovaných rodin

- Pomoc při postupném vyrovnávání rodinného rozpočtu, pomoc při finančním plánování.
- Zajištění splátkových kalendářů s reálnou perspektivou splácení dluhů.
- Pomoc s problematikou zadlužení a exekucí.
- Pomoc s porozuměním textu úředních dokumentů a písemných smluv.

Navrhovaná řešení:

- Individuální finanční poradenství.
- Sociální práce s rodinou.

Potřeba řešení problémů v souvislosti s bydlením

- Podpora a motivace vedoucí ke změně životních návyků ve vztahu k bydlení.
- Zajištění splátkového kalendáře s reálnou perspektivou splácení dluhů v případě dluhu na nájemném.

Navrhovaná řešení:

- Individuální finanční poradenství.
- Sociální práce s rodinou.
- Nastavení prostupného systému bydlení v území.

Potřeba uplatnění se na pracovním trhu

- Pomoc zorientovat se na trhu práce.
- Pomoc při vyhledávání a udržitelnosti zaměstnání.
- Podpora konkurenceschopnosti sledovaných jedinců na trhu práce.
- Podpora při obnově pracovních návyků u dlouhodobě nezaměstnaných.
- Dostupnost mateřských škol v souvislosti se zvýšením šance pracovního uplatnění matek.

Navrhovaná řešení:

- Individuální poradenství (v součinnosti pracovníků úřadu práce a sociálního odboru, případně neziskového sektoru).
- Spolupráce s pracovnicemi na úseků školství (případně s dalšími kompetentními pracovníky MěÚ) v souvislosti s umístěním dětí ze sledovaných rodin do mateřských škol.

Potřeba podpory dětí ve vzdělání, jejich smysluplném trávení volného času a mimoškolních aktivitách

- Zařazení dětí ze sledovaných rodin do předškolních zařízení.
- Finančně dostupné a zajímavé mimoškolní aktivity, které by děti vedly ke smysluplnému trávení volného času.
- Podpora starších dětí v motivaci ke školní docházce a plnění svých školních povinností.
- Pomoc s doučováním.
- Zajištění financí na školní potřeby.

Navrhovaná řešení:

- Spolupráce s pracovnicemi na úseku školství (případně s dalšími kompetentními pracovníky MěÚ) v souvislosti s umístěním dětí ze sledovaných rodin do mateřských škol.
- Podpora dobrovolnické práce s dětmi a její koordinace.

Potřeba sociálních služeb a služeb návazných

- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.
- Rodinná terapie.
- Finanční a právní poradenství.
- Psychologicko-sociální poradenství.

Navrhovaná řešení:

- Sledování kapacity jednotlivých sociálních služeb a služeb návazných.
- Navázání spolupráce s poskytovateli služeb, které jsou pro obyvatele Mnichovohradišska v současné době nedostupné.

Na závěr je důležité zmínit, že všechny kontaktované rodiny se zajisté za pomoci odborníků o sebe a své děti dokáží postarat, tato pomoc je však pro správné fungování rodin nezbytná. Jedině komplexní a individuálně nastavenou pomocí, která vychází z potřeb dané rodiny, omezíme rizikové jevy a snížíme riziko odebrání dětí do ústavní péče. Aby pomoc byla efektivní, vyžaduje především osobní nasazení a vysokou profesionální úroveň pracovnic OSPOD. Tyto pracovnice však musí mít k dispozici dostatečnou síť sociálních služeb.

Plná verze analýzy je v Příloze č. 4.

8. Analýza potřeb cílové skupiny děti a mládež

Hlavním důvodem pro zadání analýzy (výzkumného šetření) byla skutečnost, že se v lokalitě Mnichovo Hradiště scházejí skupiny dětí a mládeže, u kterých je předpoklad, že se k nim váže výskyt sociálně rizikových jevů. Dále i potřeba popsat situaci s ohledem na ověření předpokladů, indicií a skutečností, které vyplývají z práce kurátorů pro děti a mládež a z jejich spisové dokumentace.

Cílem výzkumného šetření je tak popis výskytu dětí a mládeže v inkriminovaných lokalitách města Mnichovo Hradiště, projevů sociálně rizikového chování a jevů, které primárně souvisejí s dětmi a mládeží. V rámci výzkumného šetření v terénu jsou dále popsány jevy, které se v lokalitě vyskytují, ale primárně nesouvisejí s cílovou skupinou dětí a mládeže (nezabezpečené budovy, osoby bez přístřeší, výskyt návykových látek aj.).

Závěrečná doporučení

Aktivity pro neorganizovanou mládež
Neorganizované děti a mládež, které tráví volný čas pasivním způsobem v ulicích, nevyhledávají zájmové kroužky či jiné organizované aktivity, proto jsou pro ně i nevhodné, respektive bariérové. Tyto děti a mládež je proto přirozeně nenavštěvují, nevyužívají jejich nabídky. Naopak chtějí svůj čas trávit venku, jejich „rodina“ je na ulici mezi vrstevníky, chybí jim zde pouze nějaké zázemí.
Mládež si sice chválila činnost Domu dětí a mládeže, bariérou pro ně ale je organizovanost kroužků, případně jejich finanční hrazení, proto by bylo vhodné hledat alternativy, např. v podobě vhodného prostoru (viz. otevřený/nízkoprahový klub pro děti a mládež), případně nějakého přístřešku (viz. hřiště pro mladistvé). Zároveň práci s dětmi a mládeží v ulicích podpořit realizací terénního programu (viz. terénní sociální práce s dětmi a mládeží).

Terénní sociální práce s dětmi a mládeží
Realizovat **terénní program pro děti a mládež**[7], a to nejlépe ve spolupráci s vybranou neziskovou organizací, která má s uvedenou sociální službou zkušenosti. Výhodou zavedení terénního programu, tedy působení terénních pracovníků v lokalitě, je kromě výhod vyjmenovaných v poznámce i získání velmi efektivního „informačního kanálu“ mezi úřadem (sociálním odborem) a „ulicí“, tedy skupinou neorganizovaných dětí a mládeže. Řada důležitých informací se v praxi dostane mezi děti na ulici nejlépe právě prostřednictvím terénních pracovníků.
Terénní práci lze realizovat buď bez zázemí, tzn. pouze ve formě přítomnosti pracovníka v ulicích, nebo se zázemím v podobě stavební buňky, maringotky, která je umístěna v lokalitě

[7] Terénní sociální práce (streetwork) je forma sociální práce, která spočívá ve vyhledávání uživatelů v jejich přirozeném prostředí, na ulici a v poskytování sociálních služeb (poradenství, doprovod do institucí, situační a krizová intervence). Terénní sociální pracovník vyhledává uživatele / zájemce o službu, kteří patří do cílové skupiny, nabízí jim poradenství, doprovod do institucí a pomoc při řešení obtížných životních situací (problémy ve škole, v rodině, s kamarády, s drogovými experimenty). Cílem terénní sociální práce je iniciovat u mladých lidí pozitivní změnu v jejich životě, která povede k omezení negativních jevů, které souvisí s jejich životním stylem. Pracovníci podporují mladé lidi k aktivnímu a samostatnému řešení životních obtíží, motivují je k zapojení do společenského dění v místě jejich bydliště a k aktivnímu trávení volného času.

s největším výskytem cílové skupiny. Funguje jako místo setkávání s pracovníkem, zázemí pro drobné sportovní vybavení či společenské hry, které jsou mládeži k dispozici apod. Výhodou mobilního zázemí je možnost přemístění v případě přesunu cílové skupiny do jiné lokality.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež / otevřený klub pro mladé
Zřídit **nízkoprahový klub pro děti a mládež**[8] (bezpečný prostor bez alkoholu, drog a agrese, anonymní a bezplatný vstup, otevírací doba přizpůsobená cílové skupině) pro místní děti a mládež, který bude sloužit k smysluplnému trávení volného času a poskytování sociálních služeb, je finančně i technicky náročnější než zrealizovat terénní sociální práci. Přesto je zřejmé, že dětem a mládeži zde nějaký prostor, kde by se mohly setkávat, mohly by se podílet na programu, byl by zde přítomen pracovník pro případ, kdy by řešily složitou životní situaci, jednoznačně chybí.
Proto by bylo řešením buď, nejlépe s vybranou neziskovou organizací, která má s uvedenou sociální službou zkušenosti, službu zřídit, nebo opět hledat alternativu v podobě otevřeného klubu s jasnými pravidly. Otevřený klub by mohl fungovat buď při Domu pro děti a mládež, nebo při nějaké zdejší základní škole. Případně by mohla být oslovena nezisková organizace, která by daný klub provozovala mimo rámec zákona o sociálních službách.
Podmínkou ale v obou případech je poskytnutí vhodného prostoru ze strany města.

Hřiště pro mladistvé / Multifunkční sportovní hřiště
Vybudovat **hřiště pro mladistvé**, kde by bylo možné provozovat venkovní aktivity jako freesbee, street dance (nejlépe ohraničená, z části zatravněná plocha s přístřeškem či altánkem umístěná ne zcela v bezprostřední blízkosti místní zástavbě).
Případně by bylo žádoucí vybavit současně fungující hřiště či nějaký z parků **přístřeškem**, **altánkem** nebo **zákoutím**, a to pro případ deště či jako místo pro setkávání dětí a mládeže, které vykazují značnou míru potřeby soukromí charakteristickou pro období dospívání.
Řešením by mohlo být i vyjednání **s místními základními školami**, v jejichž blízkosti se nacházejí sportovní hřiště, jejich **zpřístupnění** o víkendech či mimo běžné otevírací doby.
Co se ještě týče sportovního vyžití mládeže, výsledkem šetření je zajímavý nápad na vybudování **1 multifunkčního hřiště**, které by sloužilo na volejbal, fotbal, zároveň by zde byl ping pongový stůl či posilovací prvky a jiné sportovní pomůcky.
Dále by bylo též vhodné zabývat se požadavkem uživatelů **skateparku**, zda by nebylo možné zde vybudovat částečné zastřešení pro případ deště.

Terénní program s uživateli návykových látek
V městě je drogový terénní program již zajištěn, a to občanským sdružením **Semiramis**.
Přesto by bylo vhodné **iniciovat setkání** uvedeného občanského sdružení, zpracovatele analýzy a zástupců města, kde by se vzájemně diskutovaly výsledky analýzy a výstupy

[8] Nízkoprahový klub pro děti a mládež je sociální služba určená dětem a dospívajícím. Pracovníci nízkoprahových klubů poskytují mladým lidem pomoc v obtížných situacích a také formou prevence usilují o to, aby mladí lidé obtížné situace zažívali v co nejmenší míře a aby si byli vědomi potenciálních rizik.
Nízkoprahový klub není ryze volnočasový klub, volnočasové aktivity jsou pouze doplňkem sociální služby, prostředkem, jak s cílovou skupinou snadněji navázat kontakt a budovat vzájemnou důvěru.
Nízkoprahové kluby jsou tak pro dospívající zázemím, možností scházet se s vrstevníky a místem pro vlastní aktivity. Také jsou místem, kde mohou bezplatně vyhledat radu a pomoc. Výraz nízkoprahový znamená „dostupný pro členy cílových skupin".

z činnosti a zkušenosti drogového terénního programu. Je otázkou, zda výstupem bude časové zintenzivnění programu či rozšíření lokality působení nebo zachování stávajícího stavu, jelikož se ukáže jako dostatečný.

Informovanost dětí a mládeže
Vzhledem ke zjištěné **absenci informací o profesionálních zdrojích pomoci** v obtížné situaci, ve které se mohou děti a mládež ocitnout, by bylo **přínosné diskutovat**, jakou formu zvolit, aby cílová skupina měla možnost chybějící informace získat. Dále by bylo vhodné se zamyslet nad **místem** (prostorem), kam by cílová skupina **neměla obavy přijít** a kde by **získala potřebnou radu**, tj. **rychleji by se dostala k účinnému zdroji pomoci** (tuto funkci může opět plnit nízkoprahový či otevřený klub).

Posílit bezpečnost v lokalitě
Přestože výsledkem šetření je závěr, že **policejní hlídky** se v lokalitě pohybují a jsou **zdrojem bezpečí a ochrany**, jedná se spíše o denní dobu. Bylo by proto vhodné zintenzivnit přítomnost policie i ve **večerních** a **nočních hodinách**, a to zejména v rizikových lokalitách vyjmenovaných v analýze.

Spolupráce úřadu s dalšími institucemi v lokalitě
Vzhledem k potřebnosti uvedených sociálních služeb by bylo vhodné diskutovat **navázání intenzivnější spolupráce úřadu** (zejména týmu kurátorů pro děti a mládež apod.), **neziskového sektoru, městské policie, základních (či středních) škol** a dalších institucí působících v ORP Mnichovo Hradiště a zabývajících se problematikou dětí a mládeže, a to za účelem společné koordinace činnosti vedoucí k efektivnímu řešení dané situace, a tím ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě. Tato spolupráce by mohla mít podobu např. pravidelných **případových setkávání** (case management) či pravidelných **regionálních setkávání**.
V současné době funguje v rámci procesu komunitního plánování sociálních služeb **pracovní skupina** zabývající se oblastí práce s dětmi, mládeží a rodinou, která je pravidelně navštěvována řadou vyjmenovaných subjektů, proto by se mohla stát vhodnou platformou pro navázání a udržení spolupráce zainteresovaných subjektů v území.

Analýza v plné verzi není dostupná, jedná se o interní materiál určený pouze pro Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Mnichovo Hradiště důvodu zachování ochrany citlivých údajů.

Vize

Občané města a celého spádového území budou mít dostupné možnosti pomoci v problémech souvisejících s jejich životní situací. Budou mít možnost využívat služby v přirozeném prostředí, tzn. dostupné sociální služby dle skutečných potřeb občanů. Sociální služby nebudou řešeny samostatně, ale budou propojeny s návaznými službami.

9. Prioritní oblasti se zaměřením na sociální a návaznou oblast[9]

Priorita č. I.:

Podpora srozumitelné informovanosti občanů o možné pomoci a podpora spolupráce poskytovatelů sociálních a návazných služeb.

Opatření 1. 1.	Vytvoření a pravidelná aktualizace webového portálu
Opatření 1. 2.	Pravidelná aktualizace tištěného katalogu poskytovatelů sociálních a návazných služeb
Opatření 1. 3.	Zpracování příběhů klientů do médií
Opatření 1. 4.	Podpora osvětové činnosti
Opatření 1. 5.	Upozorňování na bariéry ve městě a hledání dostupných řešení jejich odstranění
Opatření 1. 6.	Podpora dobrovolnictví

Priorita č. II.:

Podpora setrvání seniorů v domácím prostředí

Opatření 2. 1.	Podpora a udržení současných kapacit pečovatelských služeb
Opatření 2. 2.	Podpora komplexních terénních sociálních a zdravotních služeb
Opatření 2. 3.	Podpora a udržení efektivního fungování a využívání bytů zvláštního určení

Priorita č. III.:

Podpora samostatnosti osob se zdravotním postižením

Opatření 3. 1.	Udržení kapacit chráněného bydlení
Opatření 3. 2.	Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením
Opatření 3. 3.	Podpora komplexních terénních sociálních a zdravotních služeb – vazba na opatření 2.2.

[9] Sled priorit neurčuje jejich pořadí, názvy se budou upřesňovat. SWOT analýza cílových skupin, na které se plán zaměřuje, a propojující analytická a strategická část dokumentu je dostupná v Příloze č. 5.

Priorita č. IV.:

Udržení kapacit pobytových sociálních služeb

Opatření 4. 1.	Udržení a zkvalitňování služeb domovů pro seniory
Opatření 4. 2.	Podpora transformace služeb pro osoby se zdravotním postižením

Priorita č. V.:

Rozvoj poradenských služeb a půjčoven pomůcek

Opatření 5. 1.	Podpora odborného sociálního poradenství v různých situacích občanů
Opatření 5. 2.	Podpora půjčování kompenzačních pomůcek a poradenství s ním související

Priorita č. VI.:

Podpora řešení obtížných a krizových situací občanů

Opatření 6. 1.	Podpora služeb řešících krizové/akutní situace občanů ve vazbě k bydlení
Opatření 6. 2.	Podpora poradenských služeb řešících krizi

Priorita č. VII.:

Řešení problematiky dětí a mládeže

Opatření 7. 1.	Podpora komplexních služeb zajišťujících sanaci rodiny
Opatření 7. 2.	Hledání řešení možností práce s dětmi a mládeží trávící čas na ulici
Opatření 7. 3.	Podpora vzniku terénní sociální práce s dětmi a mládeží
Opatření 7. 4.	Vyhodnocení potřebnosti nízkoprahového zařízení pro děti a mládež / otevřeného klubu pro mladé
Opatření 7. 5.	Udržení a posílení služeb terénních služeb pro uživatele drog
Opatření 7. 6.	Podpora vzniku volně dostupného hřiště pro mladistvé
Opatření 7. 7.	Podpora rodin a podpůrných skupin pečujících osob

Priorita č. VIII.:

Podpora procesu komunitního plánování sociálních služeb

Opatření 8. 1. Udržení aktivního zapojení občanů, NNO a zajištění koordinace KPSS

Opatření 8. 2. Zajištění efektivního rozdělování finančních prostředků

Podrobné rozpracování jednotlivých opaření je v Příloze č. 7.

10. Způsob monitoringu a vyhodnocování platného plánu

Komunitní plán pracuje se třemi úrovněmi monitorovacích ukazatelů. V nejobecnější úrovni jde o ukazatele udržitelnosti procesu, které zajišťují pokračování započatého procesu komunitního plánování sociálních služeb na území ORP Mnichovo Hradiště.

V druhé rovině jsou vypracovány ukazatele dopadu všech opatření, které z komunitního plánu vyplývají. Mají dlouhodobý efekt, měřitelný na konci a v průběhu procesu formou průzkumu vhodně zvolených indikátorů dle dané oblasti.

Nejkonkrétnější podobu mají ukazatele, které hodnotí průběh a výsledky jednotlivých opatření. Nastavení výsledků jednotlivých opatření je uvedeno u každého opatření předkládaného plánu.

Jedním z ukazatelů, jak proces komunitního plánování funguje a pokračuje, jsou setkávání pracovních skupin, která musí mít přesná pravidla. Na území ORP Mnichovo Hradiště budou probíhat setkání pracovních skupin na základě skutečné potřeby, bude z nich pořízen zápis a prezenční listina.

Setkání Koordinační skupiny bude probíhat minimálně 1x v roce. Z jednání bude pořízen zápis a prezenční listina. Na každém setkání bude probíhat kontrola plnění zadaných úkolů z minulého setkání.

Jedenkrát v roce bude zpracována zpráva o průběhu plnění plánu.

11. Přílohy

1. Vyhodnocení platného plánu
2. Sociálně demografická analýza města Mnichovo Hradiště a spádového území
3. Finanční analýzy – přehled
4. Analýza poskytovatelů sociálních a návazných služeb
5. Analýzy potřeb občanů
6. SWOT analýzy jednotlivých skupin občanů
7. Akční plán na rok 2014 - 2015